

KRISTUS JA KANSALLISHALTIA

Pekka Ervastian esitelmä 5.3.1933

Kalevalan viimeisessä runossa kerrotaan, kuinka Väinämöinen väistyi Karjalan kuninkaan, Marjatan pojan, tieltä, ja koska yleisesti ollaan sitä mieltä, että tämä Marjatan – Marian – poika, tämä Karjalan kuningas, oli Kristus, niin tällä ymmärrettään, tällä viimeisen runon episodilla, että pakaneus siirtyi pois Suomesta kristinuskon tieltä. Sitä se epäilemättä tarkoittaa: oli vanhan haltian väistyttävä uuden tieltä, vanhan ajan uuden ajan tieltä. Mutta siinä Väinämöisen jäähyvästissä on huomattava kohta. Kerrotaan, kuinka hän istuessaan veneeseen lauloi viimeisen laulunsa kanteleensa säestyksellä, ja lauloi nuo sanat, joita niin usein toistetaan, ainakin meidän piirissämme:

”Annapas ajan kulua,
Päivän mennä, toisen tulla,
Taas minua tarvitahan,
Katsotahan, kaivatahan
Uuen sammon saattajaksi,
Uuen soiton suoriaksi,
Uuen kuun kulettajaksi,
Uuen päivän päästäjäksi,
Kun ei kuuta, aurinkoa,
Eikä ilmaista iloa.“

Tässä viimeisessä runossa kuvataan myöskin, kuinka Väinämöinen lähtiessään ei ainoastaan lähtenyt mihinkään toiseen

maahan, ei meren yli johonkukun toiseen valtakuntaan asumaan, vaan kuinka hän läksi, niinkuin sanotaan Kalevalassa, ”yläisiin maa-emihin, alaisihin taivosihin“. Hänen lähtönsä oli siis hieman mystillinen. Sentähden on luonnollista, että Kalevalan tulkitsijat sen ymmärtävät vertauskuvalliseksi pakanuuden poistumiseksi. Se haihtui kuin ilmaan uuden uskon tieltä. Mutta laulajat itse, ne joiden suusta Lönnrotkin kuuli nämä säkeet, ne eivät itse niin ajatelleet, että tämä oli vertauskuva pakanuuden ja kristinuskon välisestä kamppailusta, vaan he ajattelivat itse toisella tavalla. Ja Lönnrot kertoo nimenomaan, millä tavalla nuo laulajat ajattelivat. He ajattelivat niin, että Väinämöinen siirtyi näkymättömään maailmaan, jonnekin taivasiin ja siellä Väinämöinen yhä elää ja sieltä vielä kerran tulee takaisin.

Lönnrot, joka oli erittäin intuitiivinen niinkuin tiedämme ja ymmärsi kansansa syviä runoja, hän sanoo sitten omana mielipiteenään, että tällä tavalla todella ne ajattelivat. Ja voimme ymmärtää, että näin se tarkoittaa, että Väinämöinen tulee silloin aina takaisin, kun Suomen kansa ikäänkuin väsy muualta tuotuun sivistykseen ja palaa omaan itseensä ja etsii omasta muinaisuudestaan lohtua. Sitenhän tapahtui. Kun Lönnrot keräili runot ja julkaisi Kalevalan, silloin Suomen kansa aivankuin palasi takaisin isiensä aikaan mielikuvituksessaan. Emme voi tietenkään sanoa, että Suomen kansa olisi väsynyt mihinkään muuhun kulttuuriin, sillä eihän meidän varsinaisella kansallamme ollut mitään kulttuuria. Mutta kuitenkin kansamme ikäänkuin syventyi itseensä ja etsi oman kulttuurin mahdollisuutta ja kykyä ottaa vastaan, mitä muualta tulisi.

Lönnrot käsitti asian vertauskuvallisesti kyllä, mutta ymmärtävällä tavalla, ei yliolkaisesti asettunut kirkon uskoa kannattamaan, vaan hänellä oli syvä ymmärtämys muinaistietojen

suhteen ja kansan muinaisiin vaiheisiin nähden, ja hän ymmärsi sentähden sen niin kauniisti, että Suomen kansan, niinkuin jokaisen kansan, täytyy aina palata alkujuurellensa, muistella omaa muinaisuuttaan, tullakseen toimeen elämässä, samoin kuin jokaisen ihmisen täytyy palata lapsuuteensa, ammentaakseen voimaa sieltä. Kun ihminen palaa lapsuuteensa, huomaa hän, että hän oli kerran ihminen, joka ei ollut vielä pahaa, syntiä, tehnyt elämässään. Hän saa moraalista tukea ja voimaa siitä muistosta. Jos meillä ei olisi muuta kuin muistot niistä asioista, jotka juuri tapahtuvat ympärillämme ja joihin itse otamme osaa, emme todella saisi niin paljon sisäistä tukea ja voimaa kuin meillä nyt voi olla siitä, että saatamme ajatella omaa lapsuuttamme ja nuoruuttamme, silloin kun ajatukset kääntyvät menneihin aikoihin ja huomaamme, kuinka vilpittöntä oli pyrkimyksemme, kuinka selvä, kirkas ja kauaskantoinen oli meidän näkemyksemme. Ja sama on myöskin kansan laita. Senkin täytyy palata omaan alkujuureensa. Ja sillä tavalla hän ymmärsi Väinämöisen profetalliset sanat. Mutta, kuten sanottu, laulajat itse ymmärsivät ne sanat vielä kiinteämmin. He ottavat Väinämöisen persoonallisuuden siihen mukaan. Väinämöinen itse henkilökohtaisesti palaa vielä takaisin.

Nämä asiat ymmärtää paremmin ja selvemmin, kun käymme käsittelemään tämänpäiväistä aihettamme "Kristus ja kansallishaltia", ja sitä varten taas täytyy meidän tehdä itsellemme selväksi, mitä nämä sanat "Kristus" ja toiselta puolen "Kansallishaltia" merkitsevät.

"Kristus" – se on tuttu nimitys kaikille, ja kaikki kristityt ihmiset kristikunnassa sanovat ja selittävät, että Kristus, sehän oli Jeesus Kristus, joka eli täällä maan päällä yhdeksäntoistasaata vuotta sitten ihmisenä ja kuoli ihmiskunnan syntien puolesta. Mutta Jeesus Kristus ei tietysti ollut ihminen, vaan Jumalan Poika. Jumalan Poika oli syntynyt maan päälle, eli

täällä ja kuoli sitten meidän syntiemme puolesta. Lunasti meidät ikuisesta kadotuksesta – kun vaan ottaa vastaan uskon. Tällä tavalla kristityt selittävät ja silloin oikeastaan heidän käsityksensä Kristuksesta rajoittuu määrättyyn persoonallisuuteen, Jeesus Natsarealaiseen, jota nimitettiin Kristukseksi ja joka eli 1900 vuotta sitten.

Kun kristitty ajattelee Kristusta, hän muistaa ennen kaikkea Vapahtajan kuolemaa; kuinka hän kuoli ristinpuulla ja lunasti ihmiskunnan perkeleen vallasta. Hän muistaa sitä asiaa ja sitä hänen elämäänsä, ja se on siis semmoinen, niinkuin voisi sanoa, valmis, suoritettu työ, joka kerran tapahtui, historiallinen seikka. Nyt sitten riippuu meistä, otammeko vastaan Jumalan armon uskossa. Mutta olen ollut omasta puolestani huomaavinani pitkin elämäni, että eivät uskovaisetkaan omaa niin selvää käsitystä siitä, että Kristus todella elää vielä. Tietysti he teoreettisesti sanovat, että Kristus elää, istuu Isän oikealla puolella taivaissa, mutta sillä elämisellä nyt ei ole niin suurta käytännöllistä merkitystä, kuin on sillä ristinkuolemalla 1900 vuotta sitten maan päällä. Sillä on varsinainen suuri merkitys kristikunnassa, jonka jokainen kristitty omaksuu uskossa. Että Kristus nykyään elää ja on meidän kanssamme maailmassa, se on kristittyjen mielikuvituksessa enemmän semmoinen kaunis tosiasia, mutta joka ei merkitse käytännössä niin paljon kuin hänen kuolemansa 1900 vuotta sitten.

Ja nyt taas meidän tekee mieleemme sanoa, että niin tärkeä ja merkityksellinen kuin Jeesus Kristuksen kuolema oli 1900 vuotta sitten, niin paljon tärkeämpi on kuitenkin elävä Kristus, se Kristus, joka tänäpäivänä elää ja joka on aina ja iankaikkisesti elänyt. Jos Kristus Jeesus Natsarealaisen hahmossa esiintyi maan päällä 1900 vuotta sitten – eli ja kuoli, – tämä oli ainoastaan episodi hänen elämässään. Mutta Taivaallisen

Jumalan Pojan elämä on käynyt kautta ikuisuuksien ja käy maailman loppuun.

Se on tämä elävä Jumalan Poika, elävä Kristus, joka meille on ensimmäinen. Että emme sano dogmatiikan sanoilla: Kristus meidän puolestamme, – vaan sanomme myöskin dogmatiikan sanoilla: Kristus meissä. Sillä puhumme aina siitä seikasta, että tämä ikuinen Jumalan Poika, jota nimitämme myöskin Taivaalliseksi Ihmiseksi, Isän Jumalan täydellisyysajatukseksi, inhimilliseksi ihanteeksi, tämä joka aina on ollut meidän maailmamme takana, tässä aurinkokuntamme takana, tämä ikuinen Jumalan Poika on kaikissa maanpäällisissä suurissa profeetoissa ja Jumalan miehissä esiintynyt.

Hän on puhunut kaikkien kautta, mutta 1900 – ja vähän enemmän – vuotta sitten tämä sama Jumalan Poika, elävä Taivaallinen Ihminen, Isän täydellisyysihanne ilmestyi Jeesus Natsarealaisessa täällä maan päällä, hänen personassaan. Sentähden Jeesus Natsarealaisen elämä ja kuolema oli niin merkittävä. Sentähden se oli korkein saavutus, mitä ihmiskunnassa vielä oli saavutettu. Sillä ennen jos Kristus puhui profeettain suun kautta, niin Jeesus Kristuksessa tämä Taivaallinen Ihminen eli kokonaan, täytti Jeesuksen olemuksen kokonaan, niin että Jeesus saattoi sanoa niinkuin ei kukaan ennen häntä voinut sanoa: ”Se joka näkee minut, näkee Isän.“

Jumala näkyi aivan kuin välkkeenä niille ihmisille, jotka näkivät Jeesus Kristuksen. Jeesus Kristus oli Jumalan Poika ennen näkemättömällä tavalla. Kristus oli hänessä kokonaan, täytti hänet kokonaan, ja sentähden todella Jeesus Kristus antoi ei ainoastaan sanoissa ja teoissa, niinkuin entiset, vaan koko olemuksessaan, koko personallisuudessaan aavistuksen Isästä Jumalasta. Tämä on se Kristus, jonka kaikki mystikot, teosofit ja kaikki meikäläiset totuudenetsijät tahtovat asettaa etualalle; tämä mystillinen Kristus, niinkuin häntä nimitetään, kun

ajattelemme häntä ihmisessä; tämä kosmillinen Kristus, kun ajattelemme häntä koko tämän meidän maailmamme täyttäjänä. Sillä kun kerran Kristus, täydellisyysajatus, on joka paikassa, joka luontokappaleessa, jokaisessa atoomissa, kuinka hän ei voisi olla joka ihmisessä. Hän on joka ihmisessä. Niinhän vanha sananlasku sanoo: ”Mitä meitä hyödyttäisi, jos Kristus syntyisi vaikka miljoona kertaa Betlehemissä, kun hän ei synny ihmisessä.“ Sen kohdat ovat teologit ja kristityt ihmiset unohtaneet, että Kristuksen, Taivaallisen Ihmisen, inhimillisen ihanteen, täytyy syntyä meissä. Se ei ole ainoastaan mikään semmoinen historiallinen tapahtuma, joka kerran esiintyi maan päällä, vaan ikuinen Kristus on syntyvä meissä, ja kukaan meistä ihmisistä ei tule täydelliseksi, ei tule pelastetuksi – jos käytämme sitä sanaa –, ei tule Isän yhteyteen, ennenkuin Kristus hänessä syntyy.

Eihän kukaan ihminen sentään ole kadotettu; se on Jumalan pilkkaa. Ihminen on henkiseltä puoleltaan ikuinen olento, mutta hän ei tule tietoiseksi omasta Jumalan poikuudestaan, Kristuksesta, joka hänessä on ja asuu, ennenkuin Kristus hänessä syntyy. Sitten vasta kun tuo maailmankaikkeuden täyttävä Kristus syntyy hänessä, hän tietää olevansa Jumalan Poika ja kulkevansa ikuisia autuuksia, ikuisia kohtaloita kohti. Sentähden on tämä kosmillinen, mystillinen Kristus meidän silmissämme niin tärkeä. Ja se kosmillinen, mystillinen Kristus kuvaa todellakin meille Kristus-sanaa ja sen tarkoitusta ja merkitystä. Kun me ajattelemme Kristusta, emme ajattele ainoastaan historiallista Jeesus Kristusta, vaan iankaikkista Jumalan Poikaa, joka aikojen aamusta lähtien on koettanut lähestyä ihmiskuntaa ja vihdoin pääsi tämän fyysillisen ihmiskunnan keskelle Jeesus Natsarealaisen personassa ja sitten vaan odottaa, pyrkii, työskentelee, että hän pääsisi

syntymään jokaisessa ihmisessä vähitellen. Se tapahtuu vähitellen; ihmisessä toisensa jälkeen.

Sitten on meillä tuo sana ”kansallishaltia“, ja silloin te myöskin tiedätte, mitä silläkin sanalla tarkoitetaan. Mutta hyvähän meidän on muistella, tuoda uudestaan mieleemme, mitä se sana ”kansallishaltia“ tarkoittaa. Sehän on muistaakseni joitakuuta vuosikymmeniä vanha sana, ja minä tarkoitin sillä määrättyä asiaa.

Nythän tiedämme, että kaikki kansat ovat ihmiskunnassa yhtä, mutta kuitenkin erilaisia toisiinsa nähden. Jokainen kansa on erilainen kuin toinen kansa, niinkuin jokainen yksilö on toisenlainen kuin toinen yksilö, niinkuin jokainen perhe on toisenlainen kuin toinen perhe. Kaikki ovat erilaisia erikseen ja yhtä kuitenkin kokonaisuudessa. Me sanomme, että tämä niin huomattavasti näkyy meille, ja näkyykin meille – ainakin muutamille, – että jokainen, varsinkin elävä olento ainakin, on, niinkuin sanomme, auran ympäröimä.

Olemme niistä asioista puhuneet tänäkin talvikautena, ja jokainen tietää, mitä tuolla 'auralla' tarkoitetaan. Se, aura, on se ilmakehä, joka muodostuu jokaisen yksilön ympärille, ihmisen ympärille, hänen haluistaan, tunteistaan, pyrkimyksistään. Koko se sielullinen ilmapiiri, joka häntä ympäröi, on hänen auransa ja jokaista ihmistä ympäröi hänen auransa. Olemme kaikki hieman erilaisia ja auramme on erilainen. Aura näkyy silmillemme lukemattomina eri värivivahuksina.

Jokainenhan meistä tietää, että hän viihtyy omassa huoneessaan, jos hän on tottunut huoneeseen, ja jos hänellä on ensin oma huone. Ei sitä kaikilla yksilöillä ole. Köyhässä perheessä esimerkiksi äidillä ei ole omaa huonetta, vaan hän muodostaa koko kodin oman auransa täyttämäksi. Mutta jos ihmisellä on oma huone, hän täyttää tuon huoneen omilla ajatuksillaan, tunteillaan, pyrkimyksillään, sisimmillä sielulli-

silla todellisuuksillaan, ja tuo huone on kuin vastaanottavainen, muodostuu semmoinen ilmapiiri, joka on hänen oman auransa kaltainen ja hän viihtyy siinä. Sentähden hän nimittää kodikseen sitä. Jos hän muuttaa, sinnekin hän laatii kodin itselleen. Ja nyt on tavallista, että ihminen omistaa huonekaluja, ne hän vie mukaansa uuteen huoneustoonsa, ja ne ovat täyttyneet hänen aurallaan, että ne uudetkin huoneet täyttyvät hänen aurallaan. Siinä hän viihtyy. Sentähden jokainen tietää, että jos hän menee vieraaseen paikkaan, ei hän tunne olevansa kotonaan. Ei se riipu häijyydestä tai pahuudesta; päinvastoin, se ihminen, jonka luo hän menee, voi olla erinomaisen hyvä ystävä, joka tahtoo kaikkea hyvää vain hänelle. Mutta kuitenkin on siinä jotain vierasta, sillä ajatukset, tunteet . . . ovat toisenlaisia. Ne voivat olla parempia kuin hänen, mutta joka tapauksessa ovat erilaisia. Tämän jokainen tiedämme kokemuksestamme; tiedämme kokemuksesta, että aura on olemassa. Tietysti, jos olemme hyvin kehittyneitä ihmisiä, jotka emme elä enää varsinaisesti omassa persoonallisessa aurassa, on kaikkien kodit yhtä kodikkaita, voimme viihtyä missä vain. Ja ihminen voi sanoa silloin, niinkuin Vapahtaja sanoi: ”ihmisen pojalla ei ole mihin päänsä kallistaa; ketuilla on luolansa, ihmisen pojalla ei ole.” Hän on niin vapautunut persoonallisesta aurastaan, että se ei enää merkitse mitään. Hän on koditon vaeltaja, niinkuin vanhat intialaiset sanoivat. – Tämä on toinen seikka; mutta joka on jokapäiväisestä elämästämme tuttu, on se seikka, että aurat ovat olemassa ja että tunnemme niiden olemassaolon jokapäiväisessä elämässämme.

Nyt ei ole ainoastaan yksilöllä, perheellä ja kodilla oma auransa, vaan myöskin kansoilla on oma auransa kullakin, joka maan yläpuolella on kuin suuri valopiiri, kuin jonkunlainen suuri liekki. Siinä on tuhansia erilaisia värejä, mutta kullakin maalla on aurassaan joku väri pohjavärinä, niinkuin yksilöillä

ja kodeillakin on. Tällä kansallisella auralla on joku pohjaväri, joka on erilainen kuin toisen kansan pohjaväri. Ja tämä aura ulottuu ulkopuolelle maan rajoja. Mutta kun tulemme toiseen maahan, tulemme toiseen auraan. Siinä on taas sellainen aurasen yläpuolella. Se on erilainen kuin omamme. Sentähden jokainen ihminen vieraalla maalla tuntee koti-ikävä. Kun hän on ensi kertaa ulkomailla, hänen on vaikea olla. Hän tuntee sanomatonta koti-ikävä. Se on hänen oman maansa aura kun sen tekee. Sentähden jokaisen ihmisen on niin vaikea olla vieraalla maalla. Toisille se ei ole niin vaikeaa. Toisille kansoille on helpompaa olla missä vain. Englantilaiset esimerkiksi, jotka ovat kansoittaneet joka maanpaikkaa, voivat olla kotonaan missä vain. Mutta suomalaiset ovat erikoisen koti-ikävän vallassa. Kun suomalainen esimerkiksi lähtee Amerikkaan, hänestä tuntuu ensin vallan kauhealta. Hän voi itkeä ensimmäiset päivät Amerikassa, sitten hän vähitellen tottuu ajattelemaan Amerikan tavalla. Ja kun Amerikan kansa on niin monenlaisista Euroopan eri kansoista kokoonpantu, on siinä niin monta vivahdusta, että hän tottuu paremmin asumaan Amerikassa, kuin esimerkiksi jos hän muuttaisi Saksaan. Se koti-ikävä on kuitenkin meille käsinkosketettava todellisuus. Se tulee oman maan ja vieraan maan aurasta. Se tuntuu meidän sielullemme ja ruumiillemmekin luihin ja ytimiin saakka. – Nyt voimme siis olla vakuutettuja siitä, että tällaiset kansalliset aurat ovat olemassa.

Jokaisella kansalla on oma auransa. Ja semmoisella kansalla kuin esimerkiksi Suomen kansa, jossa on kaksi eri heimoa asunut hyvin kauan, suomea puhuva – ja ruotsia puhuva heimo, tällöisessä kansassa on aurassa pieniä vivahduksia, eri vivahdus missä on ruotsalainen asutus ja eri vivahdus missä on suomalainen asutus. Mutta kuitenkin se on sama aura. Ruotsalaiset asuvat täällä Suomen maan aurassa ja Suomi on

heidän isänmaansa, ei vieras maa. Jos me täällä Suomessa, tässä kovin pienessä maassa ja pienessä kansassa, riitelemme keskenämme kahden heimon oikeuksista, kenen esimerkiksi pitää olla määrääjänä ja kenen orjan asemassa, osoittaa se, että me olemme vielä kovin kehittymättömiä, jos en sanoisi sivistymättömiä. Jos me riitelemme, kadehdimme, olemme pahansuopia, olemme sitä. Historia osoittaa kyllä meille, että ruotsia puhuvat ihmiset tässä maassamme olivat ja tunsivat itsensä vieraiksi suomalaisten suhteen, että heidän välillään ei vallinnut mikään veljellinen suhde. He olivat joutuneet vieraiksi toisilleen. Koska kieli oli erilaista, oli se luonnollista. Ruotsalaiset olivat joutuneet käskijän asemaan, koska Ruotsinmaa valloitti tämän Suomen silloin kun kristinuskokin tuotiin maahan. Ruotsalaiset asettuivat käskynhaltijoiksi tänne ja vanhat ruotsalaiset tunsivat itsensä kodikkaammiksi Ruotsin kansan kanssa. Suomen kansa jäi syrjään ja se ainoastaan palveli ja auttoi ruotsalaisia. Ei siis ruotsalaisten tarvitse olla erittäin ylpeitä siitä historiasta, mikä heillä on ollut täällä Suomessa. Mutta yhdestä asiasta he voivat ylpeillä; siitä että he toivat tänne kristinuskon ja länsimaisen sivistyksen. Vaikka Suomen suomea puhuva kansa ei tullut osalliseksi tästä länsimaisesta sivistyksestä, se syöpyi kuitenkin siihen niin, että suomalainen kansa oli valmis omaksumaankin täydelleen länsimaisen sivistyksen.

Suomen kansa on saanut paljon hyvää sen kautta, että se joutui Ruotsin yhteyteen ja että ruotsalaisia oli täällä. Mutta nyt olisi väärin, jos tilanne tulisi semmoiseksi, että ruotsalaiset ja suomalaiset riitelisivät täällä jonkunlaisesta yliotteesta. Se on ohi se aika. Me ymmärrämme jo täällä, että kullakin olkoon oma oikeutensa; ruotsalaisilla olkoon täysi oikeus kehittää omaa sivistystään ja taas suomenkielisillä. Kuitenkaan ei saa olla mikään tunne näiden eri heimojen välillä, että ne kuuluisi-

vat eri valtakuntiin. He, ruotsalaiset, kuuluvat Suomen kansaan ja ovat Suomen kansan aurassa. Minä tiedän äärettömän hyvin tämän, koska itse olen syntynyt ruotsinkielisenä ja tunnen niitä asioita. Se on niin yksinkertainen asia ja helppo ratkaista sillä yksinkertaisella tavalla kuin ratkaisin sen. Koetin oppia suomenkieltä niin hyvin kuin mahdollista – puutteellista se on – ja koetin tehdä työtä suomenkielellä. Se oli minusta kovin yksinkertainen asia ratkaista omassa yksilössään noiden kahden heimon vaikeudet. Silloin sitä kuitenkin ymmärtää, että olemme yhtä kansaa ja sama aura on meidän yllämme. Jos on pieniä vivahduksia – niinkuin mainitsin, – ei se merkitse sen enempää kuin yksilöillä on eri vivahduksia. Jos otamme jonkun ruotsalaisen ja ruotsinmaalaisen tänne vierekkäin: ruotsinmaalainen on viritetty oman 'Odininsa', oman kansallishaltiansa mukaan ja meidän ruotsalainen on viritetty Suomen kansallishaltian mukaan, sillä Suomen kansan aura ympäröi ja asuu jokaisessa ruotsinkielisessäkin yksilössä tässä maassa. Sentähden me olemme veljiä ja ystäviä. Ja sehän on hassua, että emme rakasta toisiamme, pidä ystävinä toisiamme. Tunnustaa täytyy, että jokaisen, vaikka on ruotsalainen, pitäisi oppia suomea, sillä suurin osa kansasta puhuu suomea vain. Voimme odottaa niinsanotuilta yläluokilta ainakin ja sivistyneiltä, että he osaisivat molempia kieliä. Silloin he itse tuntisivat kuuluvansa Suomen kansaan. Kyllä he sen tuntevat, mutta tuntevat surukseen. Sen tuntee heti, jos lähtee Ruotsiin. Minäkin kun kerran ensi kerran nuoruudessani menin Tukholmaan, aivan kuin hengähdin syvään: mutta tähän on ihmeellistä, kaikki puhuvat ruotsia, hyvää, kaunista, sointuvaa ruotsia! Minähän asuin paljon siellä Ruotsissa, joka vuosi, ja kuta enemmän perehdyin kaikkiin oloihin siellä, sitä selvemmin ja syvemmin myöskin tunsin, että Suomi on minun maani – vaikken osannut oikein suomeakaan vielä, – Suomi on

minun maani ja Suomen kansa minun kansani; sen takia tahdon elää. Sanoin ystäväelleni kerran: voitko sinä ymmärtää, että tässä minä istun sinun hienossa budoaarissasi ja minulla on hullu ja mieletön halu päästä Suomen metsään ja vetää sisääni sitä metsän hajua ja langeta polvilleni ja suudella maata? – Hän nauroi ja sanoi: ymmärrän kyllä. – Semmoinen tunne on meillä suomalaisilla enemmän kuin muilla. Me olemme niin pieni ja kuoreen vetäytynyt kansa. Sentähden meillä on vaikeampaa vielä tulla toimeen suuressa maailmassa.

Ainakin meidän, totuudenetsijäin, jotka ajattelemme itseämme teosofeiksi ja ruusuristiläisiksi j.n.e., meidän pitäisi olla aivan selvillä siitä, että ei ole mitään eroa olemassa kahden heimon välillä, jotka meillä ovat. Ottakaamme oppia ainoastaan toisistamme; ruotsalaiset myös suomalaisista ja suomalaiset ruotsalaisista. Molemmiin puolin meidän pitää hyötyä toisistamme. Ei katsoa karsain silmin ja epäillä, vaan rakastaa.

Mutta tämä kansallisaura ei ole vielä ollenkaan ratkaissut sen nimen arvoitusta, jota on käytetty – kansallishaltia. Sillä mitä kansallishaltia on? Kansallishaltia – siitähän runoilijat ovat kyllä puhuneet. Topelius on siitä kyllä puhunut, vaikka hän – kun oli ruotsalainen – ei käytä nimeä 'kansallishaltia'. Mutta hän sanoo: 'enkeli'. Suomen enkelistä hän puhuu. Ja vanhassa sanskritinkielessä käytetään nimitystä *deeva* – loistava olento, Jumala. Siitähän tulee latinankielessä *Deus*, kreikankielessä *Theos*, ranskaksi *Dieu*, italiaksi *Dio* j.n.e. Kaikissa noissa latalalaisissa kielissä on tuo sanskritinkielinen sana 'deeva', joka merkitsee loistava olento, Jumala. 'Jumala' ei merkityksessä ääretön jumaluus, vaan jumalallinen olento. Nyt vanhoissa kielissä vanhat kansat, niinkuin tiedätte, puhuvat juuri näistä kansojen enkeleistä, deevoista. Ja kun siis puhumme Suomen kansallishaltiaista, tarkoitamme juuri tämmöistä enkeliolentoa, deevaolentoa, joka palvelijajoukkoineen

suojelee ja ohjaa tätä kansaa. Suomen deevaolento, Suomen kansallishaltia, on siis eräs enkeliolento, hyvin korkealle kehittynyt jumalallinen olento, joka siellä näkymättömässä maailmassa suurine apujoukkoineen todellakin valvoo Suomen kansan kohtaloita ja tahtoo viedä Suomen kansaa eteenpäin. Sentähden kun me katselemme tätä Suomen auraa, Suomen maan ja Suomen kansan auraa, niin me näemme silloin myöskin tuon äärettömän joukon näkymättömiä olentoja. Sillä ensiksikin on tässä Suomen kansan aurassa kaikki vainajat. Kaikki suomalaiset ja ruotsinkieltä puhuvat suomalaiset ovat kaikki vainajina siinä Suomen kansan aurassa, ja ne ovat kuin tässä alhaalla pyramiidissa. Kun nousemme ylöspäin, on kirkkaampia ja kirkkaampia olentoja – paljon luonnonhenkiä ja haltioita, aivan niinkuin Suomen kansan perintötiedoissa kerrotaan, että luonto on aivan täynnä haltioita. Vanhat suomalaiset uskoivat, että metsässä, ilmassa, tulella ja hyvin monessa puussa, ja sitten taloissa, kaikkialla, oli haltioita, luonnonhenkiä, ihmeellisiä pieniä keijukaismaisia ja suurempia tontun tapaisia, ja samanlaisia vellamonneitosia vedessä, ilmattaria ilmassa . . . Kaikenmoisia tuommoisia olentoja on Suomen kansan aura täynnään. Niitä näkee, kun sisäisellä silmällä saa katsoa tuohon auraan. Mutta sitten kun noustaan ylemmäksi, ja on kirkkaampia olentoja aina vaan, on kaikkien johdossa eriskummallinen loistava olento. Minä esimerkiksi olen nähnyt hänet nuorukaisena, mutta eräs ystäväni, joka oli myöskin tilaisuudessa näkemään, hän näki hänet, joka on kaiken johdossa – kruunatun olennon – nuorena naisena. Ja kun hän kuvaili sitä, sanoi hän, että sillä oli nuoren naisen yläruumis ja kauniit ihanat muinais-suomalaiset kasvot, ja sitten se oli siniseen vaippaan puettu ja se laskeutui alaspäin leviten. Ja hän huomasi, että siihen vaippaan mahtui Suomen kansa ja ulkopuoleltakin muut Suomen heimot mahtuivat

siihen vaippaan. Äärettömän kaunis nainen se oli. Ja tiedän, että joku on voinut nähdä hänet vanhana ukkona. Tämä riippuu niinkuin sanomme personallisesta ekvationista, omista silmälaseista. Mutta voimme kyllä huomata, kun vapaudumme personallisista silmälaseista, joiden lävitse ensi kerran näkee, että itse asiassa se olento, joka silloin on Suomen kansallishaltiana, voi ottaa kulloinkin erilaisen muodon päälleen. Se voi näyttäytyä naisena, nuorukaisena, miehenä, ukkona . . . Se aivan riippuu hänestä itsestään, tilanteesta ja sitten niistä, jotka näkevät. Minä luulisin, että se riippuu etupäässä myöskin hänen omasta tahdostaan, millä tavalla hän tahtoo näyttäytyä niille, jotka hänet näkevät.

Se oli minulle muutama kymmenen vuotta sitten, kun tulin tietoiseksi tämmöisestä, hyvin suuri herämys, hyvin ihmeellistä. Olin Topeliuksen kirjasta oppinut ajattelemaan Suomen enkelistä, mutta en voinut muodostaa itselleni kuitenkaan oikeata mielikuvaa siitä, että se oli minullekin suuri herämys, kun näin kuinka asia oli. Ja kun tulin selvyteen siitä, että Suomen kansaa on johtamassa tuommainen näkymätön enkeliolento, minun teki suuresti mieleni tutkia tuota asiaa ja päästä selvyteen siitä, mikä tuo enkeli sitten on, ja onko se semmoinen enkeli, joka on noin nyt toisesta järjestöstä, enkelijärjestöstä, lähtenyt tänne johtamaan tätä kansaa. Minua hämmästytti se seikka, että olin näkevinäni, että kansallishaltia oli kuin suomalaisuuden ihanne, edusti kaikkea, mikä on suomalaisuudessa parasta, ja hän ajatteli ja tunsikin koko ajan semmoista suomalaisuuden ihanteesta tai Suomen kansan sisäisestä tehtävästä. Hän täytti tämän meidän auramme yhtämittaa omilla ajatuksillaan; se ei ollut siis ainoastaan tulos meidän ajatuksistamme. Eikä edes tämä aura meidän kansamme yläpuolella ole tulos meidän jokapäiväisistä ajatuksistamme ja tunteistamme, vaan on paljon enemmän. Siinä on elävät

olennot takana, hän ja suuri joukko muita, ja ne yhtämittaa ajattelevat jotain suomalaista, kuin inspiroivat tätä auraa, täyttävät sen äärettömän voimakkailla ajatuksilla ja tunteilla, että meidän auramme on tulos sekä siitä inspirationista, että meidän kuolleitten yksilöiden ajatuksista ja tunteista. Sentähden minulle selveni noin heti, että kansallishaltiamme on niinkuin ensimmäinen suomalaisista, kaikista suomalaisin, ei missään ahdasmielisessä merkityksessä, mutta kaikista inhimillisin, juuri suomalaisin ihminen. Vaikea löytää sanaa sille, mitä tarkoitan, mutta te voitte ymmärtää.

Ja kun noin kaksikymmentä vuotta sitten rupesin tutkimaan tuota, koetin päästä selville vähän hänen mysteriostaan, silloin minulle selvisi, että hänen nimensä on 'Väinämöinen'. Ei ainoastaan tuommoisessa vertauskuvallisessa merkityksessä, vaan siinä merkityksessä, että hän oli ollut ihminen ja johti meidän kansaamme kaukaisia aikoja sitten. Hän on esiintynyt tietäjänä, sankarina, laulajana, viisaana . . . , josta muinaiseen aikaan kerrotaan Väinämöisen nimellä. Hän, kaikista viisain suomalainen, joka oli elänyt maan päällä, oli Suomen kansan näkymätön johtaja, sen kuningas. Ja se havainto täytti minut sanomattomalla riemulla. Ja sitten minä olin näkevinäni, kuinka se oli käynyt, kuinka hän itse asiassa oli ollut semmoinen yksilö, joka oli syvästi suomalainen, tuhansia vuosia sitten Suomen heimoon jo kuuluvana, kun Suomen heimo ei ajatellutkaan asua näillä mailla – etelä-Europassa jossain –, silloin tämä Väinämöinen, tämä yksilö, indiviidi, oli asunut ihmisenä suomalaisten kesken, ja hän oli merkillinen siinä suhteessa, että hänellä oli niin ylpeä ja rakastava sydän. Hän rakasti omaa heimoaan. Hän ajatteli aina toisiakin, ei itseään niinkuin on tavallista ihmisten kesken. Hän oli kuin ensimmäinen suomalainen, jossa heräsi ajatus: eikö tästäkin meidän heimostamme voisi kehittyä jotakin suurta ja kaunista. Ja hän kulki sitten

tietysti sitä kaitaa tietä, joka vei hänet mysteriosta mysteroon sisäisessä maailmassa. Mutta sitten kun hän oli – niinkuin sanallisesti sanomme – ottanut useampia vihkimyksiä, alkoi hänelle selvitä, että häntä ei tyydytä se, että hän saa syntyä uudestaan ja uudestaan oman heimonsa keskuudessa ja sitä johdattaa, vaan hänessä heräsi semmoinen ajatus, että hän tahtoo aina johtaa sitä heimoaan ja pitää sitä sylissään ja viitata tietä ja viedä sitä eteenpäin. Hän tahtoo aina sitä tehdä.

Hän ajatteli, etsi, toivoi ja mietiskeli, millä tavalla se oli tapahtuva. Sitten hän sai kuulla eräässä mysteriassa, että on semmoinen mahdollisuus, että ihminen voi tulla enkeliksi, voi mennä enkelijärjestykseen ja voi tulla pääenkelinä oman kansansa näkymättömäksi johtajaksi. Ja Väinämöiselle selvisi se, että ”siksi tahdon minä tulla. Näkymättömissä tahdon olla, mutta tahdon rakastaa kansaani ja viedä sitä eteenpäin.“ Ja kun se oikein selvisi hänelle nuoruusvuosinaan eräässä inkarnationissa pitkiä aikoja ennen Kristusta, silloin hän tiesi tai sai tietää mestariltaan, että hänen pitää nyt hakea kaksitoista ystävää itselleen, kaksitoista opetuslasta itselleen. Ei ainoastaan opetuslapsia, vaan ystäviä, jotka olivat valmiit uhraamaan itsensä Suomen kansan tulevaisuuden puolesta ja hänen puolestaan. Heidän piti yhtyä siihen ajatukseen, että hän tulkkoon johtajaksi. Ja sitten hänellä oli jo ystäviä ennestään ja oli niin järjestetty, että ne kaikki syntyivät juuri suomalaiseen heimoon yhden inkarnationin aikana ennen Kristusta. Hän sai ne ikäänkuin ympärilleen nuo kaksitoista ystävää ja yhdessä he sitten kehittivät ja innostuivat tuosta aatteesta, että ”tahdomme uhrata itsemme Suomen heimon hyväksi ja koota kansan Suomen heimosta, joka voi saada jotain aikaan. Tahdomme rakastaa tätä kansaa ja viedä sitä eteenpäin.“ – Tämä oli ennen Kristusta.

Ja sitten heidän työnsä kärjistyi siihen, että he siellä Europassa eräässä metsässä yöllä säännöllisesti pitivät kokouksiaan. Ja he kaikki istuivat ympyrässä ja Väinämöinen keskellä ja nuo kaksitoista lauloivat loitsuja ja mantroja. He lauloivat loitsuja, jotka vaikuttivat Väinämöisen ruumiiseen. Heidän kaikkien ajatukset olivat kohdistuneet Väinämöisen ruumiiseen. Hän taas tajunnassaan kohosi ulos, ylös, ruumiistaan ja heidän laulaessaan hän sitten nousi korkeimpaan taivaaseen tajunnassaan. Ja tämä uudistui yhtämittaa joka viikko ja kuukausi monen vuoden aikana. Ja lopulta Väinämöinen sitten noustessaan tuonne ylös saavutti semmoisen mestarivihkimyksen, joka avasi hänelle tien myöskin enkelimaailmaan, ja nuo toiset, hänen ystävänsä vain iloitsivat siitä, että heistä nyt yksi oli saavuttanut semmoisen korkeuden. Ja Väinämöinen syntyi sitten kerran vielä ja johdatti kansansa pois juuri tänne Pohjolaan meren poikki, Itämeren poikki – ei Venäjän kautta – nykyiseen Suomeen. Hän oli siis täällä, kun suomalaiset muuttivat tänne, mutta sitten hän muutti pois. Ja hän muutti juuri taivaaseen. Hänestä tuli pääenkeli, joka johtaa Suomen kansaa.

Ja mitä tuli noista kahdestatoista, jotka olivat auttajia hänelle ja joita ilman hän ei olisi voinut kohota Suomen kansallishaltiaksi? He jäivät hänen auttajikseen. Mutta kun he eivät kaikki siirtyneet enkelijärjestöön, he jäivät ihmisiksi ja syntyivät silloin tällöin maailmaan, myöskin muuanne kuin Suomeen. Mutta he myöskin näkymättömässä maailmassa olivat aina Väinämöisen ympärillä ja palvelivat häntä. Kaksitoista on hänellä ystävää, jotka ovat kuin pääauttajia, kaksitoista kuin ritaria ja Väinämöinen on kuin kuningas vertauskuvallisesti. He ovat hänen auttajiaan, eli hän sitten missä tahansa täällä maan päällä. Ja en malta olla mainitsematta, että yksi niistä auttajista on juuri se yksilö, joka ilmestyi

täällä meillä viime vuosisadalla – Elias Lönnrotin nimellä. Hänellä oli suuri tehtävä, koska hän oli niin lähellä Väinämöistä, sillä tämä 'Kalevala' on pyhä kirja. Ei Lönnrot ole pannut sinne mitä vaan. Hän ei ollut kylläkään tietoinen, mikä on hänen asemansa Väinämöisen suhteen ja mikä Väinämöinen oli. Se olisi raskauttanut häntä liiaksi. Mutta kuitenkin hän oli päivätaajunnassaan niin tietoinen, että hän osasi laatia Kalevalan. Ei kukaan muu olisi voinut siihen kyetä. Ne voivat kyllä pyyhkiä jonkun sanan pois ja lisätä jotain j.n.e., mutta ei kukaan olisi osannut sitä rakentaa. Joku runoilija olisi pannut siihen omiaan, ja taas tiedemies olisi tehnyt sen niin kuivaksi. Mutta kun Lönnrot laati sen, on se kuin muistopatsas meille. Ja meidän on ymmärrettävä, että Väinämöinen on inspiroimassa aina takana kaikkia maalareita, runoilijoita, säveltäjiä, ketä tahansa, jotka tahtovat olla vastaanottavaisia Suomen kansan sisimmille pyrkimyksille. Hän on inspiroimassa niitä kaikkia ja hän pitää silmällä niitä joitakin myös. Niitä on ollut kyllä aina joskus. Tiedän esimerkiksi kyllä, että Eino Leino oli hyvin lähellä Väinämöistä ja hänen inspirationinsa alainen. Samoin oli Topelius, Runeberg, Snellman ja kaikki suuret miehemme – samalla tavalla Sibelius. He ovat kaikki olleet Väinämöisen välittömän inspirationin alaisia, ja vielä ne, jotka elävät toisessa maailmassa.

Pikakirj. Reino Kuosma